

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus LXXXII. De Electionis ordine & forma.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

vel postularus, quando consentit, tenetur viam postulationis vel electionis eligere & in ea quam eligit permanere, *d. c. un. & ibi Glos.* in postulatione verò non solenni, cum

aliquid de postulatione, aliquid de electione participet, Capitulares utroque nomine sive electionis sive postulationis uti possunt. *Eng. n. 8.*

CASUS LXXXII.

In Tit. 6. lib. 1.

De electionis ordine & forma.

Capitulares sede vacante inter se consultant. 1. *Quid agendum ante electionem, an v. g. electio defuncti? cuius sit vocare absentes, indicare locum & diem electionis, &c.* 2. *Quae forma electionis servanda.* 3. *An valeat per inspirationem divinam vel quasi, & an tunc indigeat confirmatione.* 4. *An inspiratio valeat apud regulares.* 5. *Quid de forma scrutinii.* 6. *Quid si aliqui veniant inchoatâ electione.* 7. *Quid si è Capitulo exeat major vel minor pars.* 8. *Quot esse debeant scrutatores & an de gremio.* 9. *An scrutatores & electores teneantur praevidè jurare.* 10. *Qualiter scrutatores vota exquirere debeant.* 11. *Qualiter vota in communi publicanda.* 12. *Quot vota in scrutinio requirantur & quid hic possit consuetudo.* 13. *Quid de collatione*

zeli ad zelum, meriti ad meritum, & an locum habeant apud regulares. 14. *Quid si dua tertia stent pro una parte; vel duo sint aequales; aut in nullum pars major Capituli consenserit, an tunc fieri possit accessus.* 15. *Quid electio communis.* 16. *Quid compromissum, an fieri possit in Laicum vel Clericum extraneum.* 17. *Quid compromissum absolutum & limitatum & quae utriusque conditiones.* 18. *Quot modis expiret compromissum.*

Ut electio ordinatè fiat & secundùm Canones, aliqua observanda sunt praevidè, alia in ipso actu, alia post actum electionis; de postremis casu seq. de primis in praesente

QUÆR. I. Quae observanda sint ante electionem?

R. Seqq. 1. Electio non debet institui ante tertium depositionis diem,

diem, funere defuncti jam sepulto. *C. nullus 7. dist. 79. c. 36. h. t.* valet tamen electio ante sepulturam facta, ita cum communi *Georg. Fasel. in canon. methodo pag. 7. 2.* Capitulares praesentes congregati assignant diem & locum electionis, nisi consuetudo habeat, ut haec assignatio fiat ab Episcopo loci cum consensu Principis; in Ordine nostro Praemonst. assignatio diei & loci electionis fieri debet à P. Abbate, *statut. dist. 4. c. 12. n. 3.* intellige si hic commodè conveniri possit, aliàs à Priore & Conventu, & ita habet praxis. 3. Dies & locus absentibus notificatur per litteras vel per nuntium aut etiam per publicum proclama vel cridam, ut vocant, valvis Ecclesiae & Curiae Capitulari affixam. 4. Ipso die electionis celebratur Missa de Spiritu S. & electores etiam Sacerdotes [nisi consuetudo habeat ut singuli privatim Missam legant] sacra Synaxi reficiuntur. 5. Dein sono campanae vocantur ad Capitulum, *c. in causis 30. h. t.* 6. Antetractatum electionis invocatur gratia Spiritus S. per hymnum *veni creator Spiritus.* 7. Fit protestatio à Praeside vel alio nomine Capituli, nolle se quempiam admittere ad electionem, vel ejus suffragium valere, cui de jure eligendi potestas non competit, & haec protestatio hunc habet effectum, ut si quis inhabilis per potentiam vel aliter se electioni ingesserit, illa per hoc non vitietur. *Konig num. 85. 8.* Absolvuntur om-

nes electores ab excommunicatione aliisque censuris in ordine ad effectum electionis Canonicae tantum, si quisquam adfit habens talem potestatem. 9. Incipitur & continuatur electio ad lucem solis, ex causa tamen, ut si instet finis trimestris, vel timeatur aliud malum, etiam de nocte fieri potest accensis ad minimum tribus luminaribus, ne subsit suspicio fraudis aut electio dicatur clancularia. *Laym. quest. 34. Fasel. pag. 165.* haec tamen omnia excepta absentum citatione non sunt de substantia, sed convenientia electionis. *Pirb. lib. 1. t. 6. n. 161.*

QUÆR. II. Quid observandum in ipso tractatu electionis?

R. Servanda est forma seu modus à jure probatus; est autem triplex, per inspirationem divinam vel quasi, per scrutinium, & compromissum; alio modo facta electio non valet, & eligentes contra facientes eligendi potestate pro illa vice sunt privandi *per c. quia propter 42. h. t.* facta per sortes ipso jure est irrita, ut contra *Pellizar. docet Fasel, pag. 128. & Ratio* est, quia ejusmodi electio est contra formam à Trid. *sess. 25. c. 6. de regul.* praescriptam cum clausula annullativa actus contrarii; *Inspiratio autem divina* vel est vera, quæ fit per miraculum seu revelationem Spiritus Sancti, quemadmodum in Apostolum electus est S. Matthias, in Episcopum S. Nicolaus; & ejusmodi electio non subest legibus humanis,

Xxx 3

nec

nec indiget confirmatione; vel est inspiratio quasi divina, cum scilicet sine prava conspiratione super certâ personâ omnes repente nullo excepto in unum conclamant & consentiunt. Tunc enim præsumitur ejusmodi electio fuisse facta inspirante Deo; quia autem hæc præsumptio fallere potest, hinc talis electio adhuc indiget confirmatione subestque Superioris examini, num absque fraude, simonia, vi aut metu liberè peracta fuerit, hanc viam *Quasi inspirationis* locum non habere in electionibus regularium, eò quòd in hac ex præscripto Trid. nomina eligentium nunquam debeant publicari, docet *Barb. in collect. ad c. 6. Trid. sess. 25. de reg.* refertque decisionem Cardinalium, quæ si in forma authentica appareat, ei acquiescendum erit, alioquin probabile est, quòd docet *Laym. qu. 230.* formam inspirationis etiam apud regulares locum habere, quia Trid. requirens vota secreta, commodè intelligi potest de forma scrutinii, & in electione per quasi inspirationem videtur cessare ratio occultandorum votorum, quia vix potest esse ansa inimicitarum, ubi omnes unanimiter in unum conclamant & hanc formam inspirationis divinæ vel quasi approbant *Statuta Premonst. sup. num. 10.* ¶ *II.* ubi econtrâ improbant sub peccata nullitatis viam scrutinii, ubi ex antiquo non fuit in continuo & pacifico usu; videtur autem mihi certum,

Statuta solum loqui de scrutinio rigorofo, in quo vota coram scrutatoribus dantur vivâ voce, non autem quando scripta & clausa conjiciuntur in calicem, ita ut maneat omnino secreta & ipsos scrutatores lateant; tunc enim non poterit esse occasio inimicitarum, quòd præcipuè Trid. & Statuta præcavere voluerunt, & hæc forma eligendi incidit cum compromisso limitato seu mixto, quòd ab omnibus approbatur.

QUÆR III. Quid de forma scrutinii?

R. Modus eligendi per scrutinium accuratè describitur *c. quia* propter 42. h. t. his formalibus: *Ut presentibus omnibus, qui volunt, debent, & possunt interesse, eligantur tres de Capitulo fide digni, qui secreto, sigillatim, ordinatè ac diligenter exquirant vota cunctorum, & in scriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interjecto, ut is collatione habitâ eligatur, in quem major & sanior pars Capituli consenserit.*

Dicitur 1. Præsentibus omnibus; nam omnes jus eligendi habentes, debent vocari; si vel unus negligatur, potest agere de contemptu & irritare electionem, ut ostensum est *Casu. 79. numer. 11.* Sed quid, si quis seriùs veniat inchoato jam actu electionis? *R.* Si fuerat contemptus & veniat post publicatum scrutinium, potest po-

tere

tere rescissionem omnium gestorum, nisi malit pro bono pacis ratihabere *c. quod sicut. 28. h. t.* Si non fuerat contemptus, & veniat dum fit scrutinium, debet quidem admitti ad suffragia & alia usque ad finem, non tamen est opus totum actum reiterare, imò si veniat publicato scrutinio, est solum admittendus ad ea, quæ restant facienda, jam factis in suo robore permanentibus, idque suæ negligentiae habet imputare. *Fasel. ex Pelliz. in man. Regul. to. 2. t. 9. c. 2. sect. 2. numer. 73.* Quid si cœpto tractatu electionis aliqui exeant? *7.* Si exeat major pars, censetur hoc ipso actum electionis velle abruptum & in aliud tempus differre; & regulariter tenetur se minor pars accommodare, *arg. c. 1. de his que fiunt à maj. part. cap.* Dico regulariter, nam si periculum sit in mora, eò quòd instet finis trimestris, aut timeatur scisma, vel abusus Laicæ potestatis, aut etiam ex statuto talis Ecclesiæ vel consuetudine solus Decanus vel Senior haberet jus determinandi diem electionis, tunc aliis venire negligentibus vel temerè recedentibus jus eligendi manet penes eos qui remanent, etsi tantum essent duo vel unus, quia etiam in uno solo jus Capituli conservari potest. *l. sicut ff. de cujusque universitatis. Pirh. num. 137.* Si minor

pars exeat, potest major pars remanens in electione pergere, *arg. c. cum nobis 19. h. t.* nam paria sunt non venire & non expectare finem. *c. 1. de judiciis*, unde tales discedentes frustra protestantur & appellant, quia recedendo fecerunt se à Capitulo & jure votandi alienos. *d. c. cum nobis. de Lucas discurs. 27. de Canonicis numer. 9.* hæc jam dicta tenent, etiam si post unam electionem ob non secutum consensum electi procedatur ad secundam, aded ut nec tunc de novo vocandi sint, qui sponte abierunt vel absunt, dummodo secunda electio fiat in continentia; sciunt enim vel scire debent, quòd electores possint toties quoties necesse est actum electionis repetere; cum ergo spontè absint, non poterunt agere de contemptu.

Dicitur 2. Eligantur tres [intellige scrutatores] de Capitulo nec pauciores nec plures, nec alii, qui non sint de gremio, idque substantiale esse cum communi docet *Fagn. in dict. c. quapropter nu. 43.* & videtur esse clarum ex textu *dicti c.* ubi subjungitur clausula: *aliter electio facta non valet.* & *Fasel. pag. 47.* adducit Decisionem Rotæ de Anno 1624. quæ dicit, esse indubitatum tantum debere esse tres & non plures scrutatores, aliàs electionem non valere, idque indubiè tutius est, hoc

tamen

tamen non obstante testatur *Eng. de elect. num. 34.* consuetudine invaluisse, ut ex communi consensu Capituli vel ordinatione Superioris alii viri idonei, qui non sunt de gremio, præsertim in electione regularium plures vel pauciores in scrutatores assumantur: & quamvis valde conveniens sit & in quibusdam locis usu receptum, ut scrutatores ante scrutinium præstent juramentum, quod fideliter agere & vota secretò servare velint, id tamen jure communi expressum non est, eligentes verò debent præstare juramentum de eligendo digniore; quod usu quidem firmatum esse ait *Konig num. 64. h. t.* sed nullo jure decisum. At *Fasel. pag. 12. & 13.* adducit Decretum Clem. VIII. de An. 1595. & Urb. VIII. de 1624. quod ultimum dicit esse irritum & inane, quidquid sine prævio ejusmodi juramento actum fuerit, derogatque contrariis constitutionibus etiam Mendicantium, ideoque pag. 15. exhibet formulam juramenti ab eligentibus præstandi.

10. Dicitur 3. *Qui secretò, sigillatim, ordinatè ac diligenter exquirant vota cunctorum.* Igitur 1. Vota exquirenda sunt *secretò & sigillatim*, hoc est non in communi, sed seorsim ab aliis Capitularibus, ut quisque liberiùs votum suum possit exprimere & eligendum vivâ voce nominare vel in scriptis offerre, & quidem vota eligentium apud Regulares si non manent secreta, *Trid. sess. 25. c. 6. de*

reg. decernit electionem futuram irritam; non tamen nocebit electioni, si unus vel alter votum suum revelet, nisi id fiat cum consensu majoris partis Capituli, imò etiam si post electionem omnium consensu vota propalentur, quia factum subsequens electioni legitimè factæ obesse non potest. *Konig Schmalzg. à num. 88. 2. Ordinatè*, ita scilicet, ut scrutatores primò à se invicem vota exquirant & duo excipiant votum tertii. Ratio est, ne scrutatores aliorum votorum conscii sua ex illis vota instruere, & interdum pro arbitrato electionem ratam reddere vel infirmare possint. *Panor. in c. quia propter 42. num. 9. de elect. 3. Diligenter* quoque vota exquirenda sunt, non tantum sciscitando nomen eligendi, sed etiam rationes, quare potius hunc quàm alium eligi velint, ut exinde collatio Zeli ad Zelum, & meriti ad meritum fieri possit, sed hic rigor uti & præcedens non observatur in electione regularium, ubi vota vivâ voce non exquiruntur, sed scripta in urnam vel calicem coram scrutatoribus positum conjiciuntur, ut ipsos quoque scrutatores lateat, cui singuli sua vota dederint. *Laym. quest. 73. 4.* Exquirenda sunt vota cunctorum, adeo ut si in civitate vel collegio sint infirmi, qui nolint vel non possint sua vota per procuratorem exprimere, hos teneantur scrutatores accedere & eorum vota excipere, &c.

Dici-

11. *Dicitur 4. Vota in scriptis* [intellige ab aliquo scrutatorum vel Notario] *redacta mox publicent in communi, omni obstaculo appellationis remoto; ut habet textus.* Vota in communi dicuntur publicari, quando ab uno scrutatore, vel cui hoc specialiter est commissum, integer eorum numerus publico Capitulo denunciatur, non explicando quot ex ipsis in unam vel aliam personam consenserint, sed tantum proferendo numerum personarum quæ votarunt, v. g. dicendo, vota quæ à Dominis Capitularibus exquisivimus sunt universim 30. tot scilicet, quot sunt votantes; in nonnullis tamen locis etiam exprimi solet, in quas personas & quot in singulas vota directa sint. Effectus hujus publicationis est, quod electores post illam censentur perfecti officio suo, ideoque vota amplius variare non possint *per d. c. 58. h. t.* aliud obtinet in postulatione, in qua etiam post publicatum scrutinium variationi locus est, usque dum Superiori fuerit præsentata, ut dixi *Cas. præc.*

12. *Dicitur 5. Collatione habitâ is eligatur, in quem major & sanior pars consenserit;* itaque 1. Publicato scrutinio statim fit collatio numeri ad numerum, ut inde appareat an & quis à majori parte Capituli electus sit, ubi de jure non sufficit habere majora vota comparatione minoris partis, sed requiruntur majora re-
R. D. Jansen Pars I.

spectu totius Capituli, nimirum ut ex 30. v. g. votis 16. stent pro electo, si unus haberet 14. alter 10. tertius sex, irrita foret electio *c. 48. 50. & 55. h. t.* & quamvis consuetudo contra jus prævalere possit, ut v. g. ille censetur electus, qui habet majora vota respectu partis minoris, etsi non superet medieta-tem eligentium, quia tamen consuetudo est quid facti, unâ cum suis qualitatibus probanda erit, an scilicet habuerit actuum frequentiam, tempus legitimum, an causam rationabilem, an nunquam per contrarios actus interrupta sit. *Eng. n. 38.* citans *Jansen. Myns.* ubi bene notat vota dubia aut incerta, v. g. *Eligo Petrum vel Paulum, eligo quem major pars elegerit,* haberi pro non datis, & in collatione numeri ad numerum non supputari *c. 2. h. t. in 6.* nec propterea novam electionem instituendam esse. 2. Fit collatio Zeli ad Zelum, id est, debet examinari, quo Zelo seu ex quibus motivis Capitulares hunc potius quam alium nominarint, ut constet, quis à majore simul & saniore parte [quod utrumque copulativè requiritur, *c. 57. h. t.*] sit electus, sanior autem pars censetur, à qua stant viri prudentiâ & pietate magis conspicui, vel ut ait *Pirh. n. 183.* qui meliori Zelo & intentione ducuntur, attendentes sola merita personæ & bonum Ecclesiæ, non autem affectum amicitijæ, consanguinitatis, aut

Yyy

pro-

proptium interesse. 3. Collatio meriti ad meritum, seu examinantur merita electi, num ceteris scientiâ virtutibusque præpolleat &c. 4. Hæc collatio Zeli ad Zelum, meriti ad meritum non solet fieri apud plerosque regulares, sed sola collatio numeri ad numerum, cum ob perspectam probitatem eligentium, eorumque juramentum dubitare non liceat, quin à majore parte electus verè sit dignus, id plerumque ex privilegio Apostolico fieri dicit *Laym. q. 76. Pirh. num. 184.* minùs expedit collatio Zeli ad Zelum, meriti ad meritum in electione Abbatissarum, ob sexum ad querimonias nimis proclivem, *c. 43. in fine h. t. in 6. Schmalzg. num. 48. h. t. 5.* Quamvis sæpè dictum *C. quia propter* requirat ut pro electo stet major simul & sanior pars, ita ut si unus habeat majora, alter saniora, neutrius valeat electio. *c. 57. h. t.* si tamen majora in duplum superent, seu pro uno stent duæ tertiæ, hic absque comparatione Zeli ad Zelum simpliciter erit confirmandus. *C. 9. h. t. in 6. & ibi gloss. V. si quando. 6.* Si vota ita sint dispersa, ut in nullum major pars respectu totius Capituli consenserit, aut duo in votis fuerint æquales, nova instituenda erit electio & quod suprâ dictum est ex *c. 58.* post publicationem scrutini, vota non posse mutari, intelligendum est in casu quo secuta est electio cum effectu; insinuat tamen *Eng. n. 40. Pirh.*

nu. 76. quòd tali casu electores mutata sententiâ possint accedere ad numerum ejus, qui suffragia plura, sed non sufficientia nactus est, quæ electio dicitur per accessum; & quidem in electione summi Pontificis per *c. 6. & ibi Panor. n. 8. h. t.* ac Monialium seu Abbatissæ juxta *c. 43. §. sanè eodem in 6.* locum habet, & in aliis quoque Theoricè defendi potest, id tamen in praxi suadere non audet *Konig nu. 70.* præsertim si confirmatio à Sede Apostolica petenda sit, cum constet in Curia Romana electionem per accessum frequenter non admitti &c. 7. Si verò facta collatione constet majorem & sanio-
I 5.
rem partem in unum eumque dignum convenisse, confestim proceditur ad electionem communem, quæ nomine totius Capituli per unum è scrutatoribus vel alium à Capitulo ad hoc deputatum facienda est; formam hujus communis electionis exhibet *Laym. q. 77.* videlicet *Ego N. meo & eligentium mihi que consentientium nomine invocata gratiâ Spiritus sancti in Episcopum vel Abbatem hujus Ecclesie eligo & electum coram vobis pronuncio NN. in nomine Patris & Filii &c.* Hæc electio vocatur communis, quia fit nomine totius Capituli, electio enim privata nihil aliud est, quàm singulorum Capitularium votatio, ideoque privatae electiones sunt tot, quot sunt vota.

QUÆR. IV. Qualiter electio fiat per compromissum?

2.

2. Electio fit per compromissum, quando potestas eligendi uni vel pluribus idoneis committitur, qui vice eorum Capitularium Ecclesie viduatae de pastore provideant *c. quia propter 45. h. t.* quocirca tenenda sunt legq. 1. Ut compromissum subsistat, omnes omnino Capitulares consentire debent, ita ut unius contradictio compromissum impediatur; agitur enim hic de jure singulorum, ne quis invitus sua voce privetur, *Pasfer. de elect. c. 21. num. 19. Zois. num. 74. eod. 2.* et si compromissio non recte fiat in Laicos *per c. 56. h. t. & c. 2. de judiciis.* Potest tamen fieri in unum vel plures Clericos extraneos, qui non sunt de collegio, v. g. in Episcopum vel Abbatem. *c. 8. & 21. V. post hac h. t.*

17. 3. Compromissum est duplex; aliud absolutum, aliud limitatum; absolutum est, quo datur compromissariis absoluta potestas eligendi quemcunque idoneum sive sit, sive non sit de gremio vacantis Ecclesie. *c. 33. & 52. h. t.* adeo ut hujusmodi compromissarius absolutus etiam postulare possit, si ita videatur Ecclesie expedire, ex recepta apud DD. regula, quod qui potest eligere etiam possit postulare: *c. 30. h. t. Schmalzg. num. 58.* Compromissum limitatum est, quod fit sub hac limitatione, ut compromissarius perscrutatus omnium votis teneatur illum eligere, qui a majore parte Capituli fuerit nominatus; unde patet hunc

modum constari partim ex compromisso, partim ex scrutinio, *c. cum dilectus 32. h. t. c. cum expediat 29. eodem in 6.* ideoque non valet compromissum sub hac conditione, ut eligatur, in quem major pars Capituli non respectu totius, sed comparatione ad minorem partem consenserit. *C. si cui 23. h. t. in 6. & Ratio est, quod haec conditio sit contra substantialem formam scrutini; quae mixta est compromisso limitato, & in eo servanda. Pasfer. c. 22. num. 6.* in hoc scrutinio etiam alias conditiones admittit *Laym. v. g.* ut unus ex Capirularibus eligatur, aut unus eligatur qui non sit de compromissariis, quas conditiones si compromissarii acceptent, etiam servare debent; de caetero non prohibentur se ipsos eligere, ne officium illis fiat damnosum, si propterea excluderentur ab electione passiva: & quidem si e tribus compromissariis v. g. primus det votum suum secundo vel tertio, hic acceptando tale votum in effectu habebit duo adeoque majora; *nec obstat, quod eligentes se ipsum reputentur ambitiosi, & hoc ipso ineligiblees per c. in scripturis 9. caus. 8. qu. 1.* nam acceptans tali casu votum pro se, principaliter non eligit seipsum, sed accessorie tantum coeligit, ed quod electio ortum non habeat ab electo, sed ab aliis. *c. cum in jure h. t.* hoc autem locum tantum habet, quando compromissarii

palàm & vivâ voce eligunt, ut unus alterius votum audiat & cognoscat; si enim secretò aut per privatum scrutinium v. g. in scripto procedant, tunc sicut quilibet ex ipsis ante publicatum scrutinium nescit, an electus sit an non, sic nec præviè consentire potest. *Panor. sup. num. 6.*

18. *Vivianus num. 4. 4.* Exspirat autem compromissum præcipuè quinque modis: 1. Per secutam electionem, quamvis fortè non habuerit effectum, ed quòd electus eam noluerit acceptare, vel mortuus sit, aut instituta per compromissarios postulatio ante factam Superiori præsentationem per Capitulum revocetur; tunc enim compromissarii censentur perfuncti suo officio, ita ut illud reassumere non valeant, nisi Capitulum expressè vel tacitè, tolerando v. g. eorum actum, consentiat. 2. Si compromissarii tempus ad faciendam electionem sibi à Capitulo præscriptum elabi sinant, vel condiciones sibi positas non servant, *c. 52. h. t. 3.* Si res adhuc sit inte-

gra, hoc est, si ad substantialia electionis v. g. nominationem personæ eligendæ nondum processum fuerit; compromissum enim habet se in hoc veluti mandatum, quod re integrâ revocari potest. *Leg. 16. ff. de procur.* debet tamen ejusmodi revocatio fieri à majore parte Capituli, quamvis enim unus compromissum impedire possit ne fiat, non tamen cum præjudicio majoris partis jam factum revocare. *Eng. num. 43. 4.* Si compromissarii elegerint indignum sive scienter sive ignoranter, censentur perfuncti suo officio, & jus eligendi redit ad Capitulum, nisi ipsi electionem indigni ratam habuerint. *C. si compromissarius 37. h. t. in 6. 5.* Si compromissarii tempus trimestre sine electione elabi permiserint, tunc electio pro eâ vice devolvitur ad Superiorem, & Capitulum sibi imputare debet, quòd in negligentes compromiserit, electionem non uferit, nec mandatum revocaverit. *d. c. 37. & ibi DD.*

